Gwell Cysylltiad, Gwell Canlyniadau ar Gyfer Tlodi Plant

Pam mae Gweithio Gyda'n Gilydd yn Bwysig ar gyfer Teuluoedd sy'n Byw mewn Tlodi

Asesiad o anghenion a gynhaliwyd gan Grŵp Cydgysylltu Adeiladu Cymru Iachach i ddeall pa mor dda yw cydweithio wrth fynd i'r afael â thlodi plant yng Nghymru.

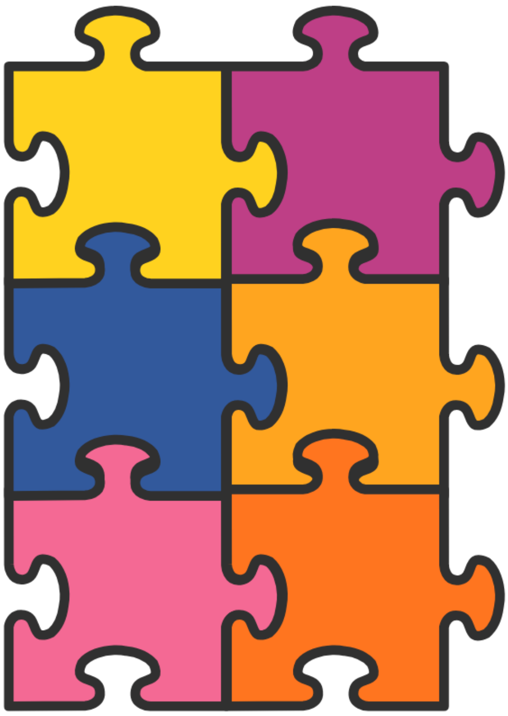

Adeiladu Cymru Iachach
Building a Healthier Wales

Cydnabyddiaethau

Hoffai Grŵp Cydgysylltu Adeiladu Cymru Iachach gydnabod cefnogaeth partneriaid ar draws amrywiaeth o sefydliadau yng Nghymru a gyfrannodd eu hamser a'u harbenigedd at y gwaith hwn. Rydym yn arbennig o ddiolchgar i'r holl gyfranogwyr am rannu eu barn yn ystod yr arolwg a'r broses gyfweld a chynghorwyr tîm Llywodraeth Cymru ar Ddwyllo Tlodi a Chefnogi Teuluoedd. Gellir dod o hyd i restr gyflawn o'r sefydliadau sy'n cymryd rhan yn y gwaith hwn yn Atodiad B.

Awduron (yn Iechyd Cyhoeddus Cymru)

Rebecca Evans, Prif Ymarferydd Iechyd y Cyhoedd

Emma Girvan, Uwch Ymarferydd Iechyd y Cyhoedd

Ben Fryer, Ymgynghorydd Iechyd y Cyhoedd

Eugenia Cronin, Ymgynghorydd Iechyd y Cyhoedd

Ciarán Humphreys, Ymgynghorydd Iechyd y Cyhoedd

© 2026 Grŵp Cydgysylltu Adeiladu Cymru Iachach ac Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru. Gellir atgynhyrchu'r deunydd sydd yn y ddogfen hon o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored (OGL) www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3/ https://www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3/ ar yr amod ei fod yn cael ei wneud yn gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Mae angen datgan cydnabyddiaeth i grŵp Cydgysylltu Adeiladu Cymru Iachach ac Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru. Mae hawlfraint y trefniant teipograffyddol, y dyluniad a'r cynllun yn eiddo i Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru.

ISBN: 978-1-83766-814-4

Cynnwys

1. Crynodeb 4
2. Argymhellion 6
3. Cefndir 8
4. Nodau a dulliau 8
5. Canlyniadau: Ymatebion o arolygon a chyfweliadau i ddatganiadau sy'n deillio o nodweddion cydweithio effeithiol. 11
6. Dadansoddi'r canfyddiadau 13
7. Casgliadau 15
8. Atodiad 16

1. Crynodeb

Mae bod yn rhiant yng Nghymru yn gallu golygu ymdrech barhaus i gydbwyso cost bwyd, biliau a hanfodion ysgol, a hynny i gyd wrth geisio cynnal eich teulu cystal ag y gallwch. Mae teuluoedd sydd angen cymorth yn aml yn wynebu rhwydwaith cymhleth o wasanaethau, a phob un â'i brosesau, ffurflenni a’i restrau aros ei hun, ar adeg pan fo eglurder a symlrwydd o’r pwys mwyaf.

Dyma realiti bob dydd i lawer o deuluoedd. Gall yr heriau hyn greu rhwystrau sy'n effeithio ar eu llesiant a'u cyfleoedd yn y dyfodol i'r 30% o blant yng Nghymru sy'n byw mewn tlodi.

Rydym yn gwybod bod cydweithio'n gweithio. Pan fydd sefydliadau'n ymuno trwy rannu data, cronni adnoddau, a gwrando ar deuluoedd, mae'r effaith wir yn gwneud gwahaniaeth. Mae cydweithio’n arwain at fynediad cynt at gymorth, llai o fylchau, a chyfleoedd gwell i blant ffynnu.

Mae'r adroddiad hwn yn archwilio sut y gall cydweithio rhwng sefydliadau wneud gwahaniaeth go iawn i deuluoedd sy'n byw mewn tlodi. Drwy gynnal arolwg a chyfweliadau â phobl sy'n gweithio ar draws y system, gwnaethom ganfod ymrwymiad cryf ac enghreifftiau lleol ysbrydoledig o weithio mewn partneriaeth. Ond ar hyn o bryd, mae'r llwyddiannau hyn yn ynysig ac mae rhwystrau systemig sy'n atal cynnydd. Mae cyllid tymor byr, systemau data rhanedig, a chyfranogiad anghyson pobl sydd â phrofiad bywyd yn cyfyngu ar ba mor fawr a chynaliadwy yw’r effaith.

Nid dim ond gwelliant o ran proses yw cydweithio gwell, mae'n newid bywyd yn llwyr. Mae'r adroddiad hwn yn nodi camau ymarferol i wireddu hynny. Y cwestiwn yw: a fyddwn ni'n gweithredu gyda'n gilydd i droi bwriadau da yn newid parhaol?

Mae'r neges yn glir:

- Mae angen gwasanaethau sy'n cysylltu â'i gilydd ar deuluoedd, nid gwasanaethau sy’n gweithio mewn seilos.
- Mae angen cyllid sefydlog ac arweinyddiaeth gref ar bartneriaethau er mwyn cynllunio ar gyfer yr hirdymor.
- Rhaid cynnwys pobl sydd â phrofiad bywyd fel cyd-grewyr datrysiadau, trwy ddefnyddio dulliau cyfranogi sy'n gweithio iddyn nhw.

Nid yw hyn yn ymwneud â chyfarfodydd gwell na systemau mwy clyfar yn unig. Mae'n ymwneud â phlant yn cael digon i'w fwyta, rhieni'n dod o hyd i waith heb golli gofal plant, a chymunedau'n torri cylchoedd tlodi.

Beth allwch chi ei wneud?

- **Dechrau’r sgwrs:** Rhannwch yr adroddiad sydd ynghlwm gyda'ch tîm a gofyn, *“Pa mor dda ydyn ni'n gweithio gydag eraill?”*. Defnyddiwch y nodweddion cydweithio effeithiol fel rhestr wirio (gweler Tabl 1 tud. 4).
- **Dangos yr hyn sy'n bosibl:** Tynnwch sylw at brosiectau lleol sy'n dangos bod cydweithio yn newid bywydau, a helpu i'w hehangu.

- **Hyrwyddo profiad bywyd:** Gwnewch yn siŵr bod teuluoedd yn rhan o broses llunio penderfyniadau, nid dim ond ymgynghori â nhw ar ôl i'r penderfyniadau gael eu gwneud.
- **Hyrwyddo newid:** Eiriolwch dros gyllid aml-flwyddyn a systemau tystiolaeth a rennir fel y gall partneriaethau gynllunio, nid dim ond goroesi.

Beth fyddwn ni'n ei wneud?

Roedden ni eisiau clywed gan bobl sy'n gweithio ar y cyd er mwyn deall yr hyn sy'n mynd yn dda a'r hyn y gellid ei wella. Bwriad yr argymhellion isod yw arwain camau gweithredu sy'n dileu rhwystrau ac yn gwneud cydweithio'n haws. Bydd y rhanddeiliaid allweddol a gymerodd ran yn dylunio a chyflwyno'r asesiad anghenion hwn yn parhau i weithio gyda'i gilydd i weithredu ar yr argymhellion, ac rydym yn annog pob partneriaeth i ddefnyddio'r canfyddiadau hyn a'r adnoddau a ddatblygwyd i adnabod ffyrdd o gryfhau eu gwaith cydweithredol eu hunain.

Mae gan bob sefydliad rôl i'w chwarae. Gall pob partneriaeth wneud yn well. Gyda'n gilydd, gallwn droi ymdrechion rhanedig yn ddull unedig yn erbyn tlodi plant a rhoi cyfle i bob plentyn yng Nghymru ffynnu.

Prif ganfyddiadau o bartneriaethau sy'n mynd i'r afael â thlodi plant yng Nghymru:

- Mae partneriaethau'n dangos **ymrwymiad, ymddiriedaeth ac arloesedd lleol**, sy'n aml wedi'u hadeiladu ar berthnasoedd cryf sy'n bodoli eisoes.
- Mae **cylchoedd ariannu tymor byr** a threfniadau staffio ansicr yn tanseilio cynllunio, sefydlogrwydd ac effaith hirdymor.
- Mae **cyfathrebu a chynhwysiant** mewn partneriaethau yn dda ar y cyfan, er bod eglurder strategol yn anghyson.
- Mae **gwerthuso, rhannu data a rheoli perfformiad** yn fannau gwan, yn aml yn rhanedig ac yn anghyson.
- Mae **profiad bywyd wedi'i gynnwys** ond mae'n anghyson ac nid yw wedi'i wreiddio'n systematig.
- Mae **cyfraniad y trydydd sector** yn hanfodol ond nid yw'n cael ei gydnabod yn ddigonol gan bartneriaid statudol.

2. Argymhellion

Bwriedir i'r argymhellion hyn roi gwybodaeth, galluogi a grymuso gweithredu partneriaeth ar lefelau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol. Bydd y rhanddeiliaid allweddol sy'n rhan o'r gwaith i gynnal y gwerthusiad anghenion hwn yn parhau i weithio gyda'i gilydd i weithredu ar yr argymhellion hyn.

1. Ar unwaith (0–6 mis)

1a. Rhannu arferion da, gan ddangos sut mae cydweithio effeithiol wedi gwella profiadau a chanlyniadau i bobl sy'n byw mewn tlodi. Nodi tri phrosiect lleol presennol y gellid eu hehangu gyda chyllid ychwanegol cymedrol. Arddangos enghreifftiau gan ddefnyddio profiad bywyd ac effaith ar unigolion fel y thema ganolog er mwyn adrodd y stori a dangos effaith cydweithio gwell ar fywydau pobl.

1b. Mynd ati i gysylltu'n weithredol â phartneriaethau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol i ledaenu'r adroddiad hwn a darparu cefnogaeth ar gyfer hunanasesu yn erbyn nodweddion cydweithio effeithiol. Bydd hyn yn arwain at nodi camau gweithredu i (a) gryfhau arferion gweithio cydweithredol a (b) dangos bod arweinwyr o fewn sefydliadau a phartneriaethau yn gwerthfawrogi cydweithio.

1c. Archwilio modelau i ddatblygu grŵp cynghori cenedlaethol ar brofiad bywyd o dlodi, gan ddwyn ynghyd cynrychiolwyr proffesiynol o blith y rhai sy'n ymwneud yn weithredol â grwpiau profiad bywyd ledled Cymru i rannu adborth allweddol ar feysydd o gonsensws.

1d. Eiriol dros roi mwy o bwyslais ar gydnabod cydweithio a gwaith atal mewn categorïau gwobrau a digwyddiadau ar draws y sector.

2. Tymor byr (6–18 mis)

2a. Rhoi cyllid aml-flwyddyn wedi'i gronni ar brawf mewn un neu ddau faes gyda chyfraniadau cyfatebol gan yr ALl/y sector iechyd/y trydydd sector er mwyn dangos gwerth a chanlyniadau, yn seiliedig ar enghreifftiau o weithredu llwyddiannus mewn rhannau eraill yng Nghymru a'r DU.

2b. Caffael neu adeiladu canolfan dystiolaeth a rennir sy'n fach i ddechrau; cronfa ddata chwiliadwy o brosiectau wedi'u gwerthuso, mesurau effaith, mannau cyswllt a phecynnau cymorth.

2c. Lansio cynllun hyfforddi a secondio traws-sector (lleoliadau gwaith 3–6 mis) er mwn cynyddu dealltwriaeth gydfuddiannol.

3. Tymor canolig (18–36 mis)

3a. Comisiynu tîm gwerthuso annibynnol er mwyn asesu effaith partneriaeth ac enillion ar fuddsoddiad, gan ganolbwyntio ar ddysgu, nid archwilio.

3b. Cynnwys cynrychiolwyr lleisiau'r rhai sydd â phrofiad bywyd o dlodi ar fyrddau statudol (e.e. Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus) trwy is-grwpiau tlodi neu grwpiau defnyddwyr cysylltiedig, gan gynnwys rolau pleidleisio/ymgynghorol ffurfiol a chyllideb er mwyn cefnogi cyfranogiad trwy ddulliau priodol. Rhannu enghreifftiau o arferion da a chyngor gan arbenigwyr ar gyfer dulliau mwy effeithiol

o glywed lleisiau'r rhai sydd â phrofiad bywyd o dlodi, sy'n gysylltiedig ag argymhelliad 1c uchod.

4. **Hirdymor (3 blynedd a hwy)**

4a. Eiriol dros newid polisi cenedlaethol: pecynnau ariannu aml-flwyddyn, canllawiau cenedlaethol mwy eglur ar gyfer atebolrwydd partneriaethau, ac adnodd craidd sefydlog ar gyfer gweithgarwch gwrthdlodi trwy bartneriaethau ac ar gyfer ymyriadau penodol.

4b. Gwreiddio'r ganolfan dystiolaeth a rennir trwy ddefnyddio cyllidebau a chomisiynu cyfun, er mwyn cyfuno gwersi a ddysgwyd, rhannu gwybodaeth a sgiliau, a chyflymu'r gwaith o ehangu arferion gorau ledled Cymru.

3. Cefndir

Mae tua 30% o blant yng Nghymru yn byw mewn tlodi, sy'n cael effaith fawr ar eu cyfleoedd yn y dyfodol. Mae Strategaeth Tlodi Plant 2024 Llywodraeth Cymru yn tynnu sylw at y ffaith bod cymorth yn aml yn rhanedig, sy'n ei gwneud hi'n anoddach i deuluoedd gael mynediad at y cymorth sydd ei angen arnynt. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, mae'r strategaeth yn pwysleisio cydweithio cryfach rhwng sefydliadau, yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015.

Er mwyn cefnogi hyn, cynhaliodd Adeiladu Cymru Iachach 'Cydgysylltu'n well, canlyniadau gwell - asesiad o anghenion yn ymwneud â chydweithio ar gyfer tlodi plant'. Y nod oedd deall yr hyn sy'n helpu neu'n rhwystro cydweithio effeithiol, casglu awgrymiadau ar gyfer gwella, ac adlewyrchu lleisiau pobl broffesiynol sy'n gweithio gyda phobl â phrofiad bywyd o dlodi. Casglwyd mewnwelediadau drwy gyfweliadau ac arolygon, ac yna fe'u defnyddiwyd i ddatblygu camau gweithredu ac argymhellion ymarferol ar lefelau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol.

Y nod yw gwella sut mae gwasanaethau'n cydweithio, fel bod plant, pobl ifanc a theuluoedd yn cael y cymorth sydd ei angen arnynt, gan helpu i leihau a lliniaru tlodi plant yng Nghymru yn y pen draw. Byddem yn annog pob darllenydd i fyfyrio ar y mewnwelediadau sydd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad hwn a nodi unrhyw feysydd y gellid eu gwella yn eu sefydliadau a'u partneriaethau.

4. Nodau a dulliau

Datblygwyd yr asesiad o anghenion hwn yn dilyn ymgysylltiad amlsector drwy Grŵp Cydgysylltu Adeiladu Cymru Iachach, cynghrair anstatudol o arweinwyr strategol sy'n cynrychioli sefydliadau a safbwyntiau strategol ar draws sectorau yng Nghymru. Mae gan y gwaith dri nod:

1. Nodi anghenion cydweithio'r rhai sy'n gweithio mewn partneriaethau allweddol sy'n cyflwyno rhaglenni i atal neu liniaru tlodi plant ar lefelau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol.
2. Nodi datrysiadau a fydd yn ffurfio argymhellion Adeiladu Cymru Iachach.
3. Gwella effaith rhaglenni a pholisïau eraill sy'n gysylltiedig â llesiant, drwy nodi dysgu trosglwyddadwy am gydweithio rhwng sectorau.

Sefydlwyd grŵp cyfeirio cenedlaethol amlasiantaeth er mwyn llywio a chynghori ar roi'r asesiad o anghenion ar waith. Roedd yr aelodaeth yn sicrhau cynrychiolaeth ddaearyddol a phartneriaethol deg er mwyn adlewyrchu demograffeg y gynulleidfa darged.

Ar ddechrau'r asesiad o anghenion hwn, cynhaliwyd adolygiad llenyddiaeth pragmatig er mwyn nodi nodweddion cydweithio effeithiol rhwng sectorau. Cafodd y nodweddion hyn eu newid yn ddatganiadau a oedd yn sail i gwestiynau'r arolwg a'r cyfweliad, a oedd â'r nod o ddeall pa mor bresennol yw'r nodweddion hyn mewn partneriaethau ffurfiol lle mae cydweithio er mwyn mynd i'r afael â thlodi plant yn allweddol. Mae'r adolygiad llenyddiaeth gellir cael mynediad yma, ac mae nodweddion cydweithio effeithiol yn Nhabl 1 isod.

Cydgysylltu’n Well, Canlyniadau Gwell

Dosbarthwyd yr arolwg ar-lein drwy rwydweithiau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol sy'n berthnasol i bartneriaethau ffurfiol sy'n mynd i'r afael â thlodi plant. Mae'r partneriaethau sy'n cael eu trafod yn mynd i'r afael â holl amcanion Strategaeth Tlodi Plant Cymru 2024, gan ddangos eu bod yn cyd-fynd fwyaf â 'chreu llwybrau allan o dlodi' a ‘herio'r stigma sy'n gysylltiedig â thlodi'.

Cwblhaodd tri deg a naw o ymatebwyr yr arolwg, yn cynrychioli awdurdodau lleol, y GIG, sefydliadau cymdeithasol, addysg, gofal plant a Llywodraeth Cymru. Cynhyrchodd yr arolwg ymatebion meintiol drwy raddfeydd graddio ac ymatebion ansoddol drwy gyfleoedd testun rhydd i ymhelaethu ar atebion meintiol.

Nododd y Grŵp Cyfeirio sampl pragmatig a chynrychioliadol o weithwyr proffesiynol sy'n gweithio mewn partneriaethau perthnasol ac ar draws ystod o rolau a sectorau, a chawsant eu gwahodd i gymryd rhan mewn cyfweliad lled-strwythuredig ar-lein. Cynhaliwyd, trawsgrifiwyd a dadansoddwyd deuddeg cyfweliad gan dri aelod o staff Iechyd Cyhoeddus Cymru.

Dadansoddwyd ymatebion yr arolwg ochr yn ochr â'r cyfweliad ansoddol, a sicrhawyd ansawdd y ddau ohonynt er mwyn sicrhau eu bod yn gywir.

Darparodd y grŵp cyfeirio adolygiad beirniadol a mewnbwn er mwyn mireinio'r argymhellion terfynol a ddatblygwyd mewn ymateb i ddadansoddiad o'r ymatebion.

Tabl 1. Nodweddion cydweithio effeithiol a nodwyd yn yr adolygiad llenyddiaeth.

Prif benawdau	Is-benawdau
Cefnogaeth strategol a nodau a rennir	• Ymrwymiad strategol i fod yn berchen ar y bartneriaeth • Dealltwriaeth wedi’i datgan a’i rhannu o faterion a nodau cyffredin • Cydnabyddiaeth o ganlyniadau a rennir gan bartneriaid • Mae blaenoriaethau a gwrthdaro polisi gwahanol yn cael eu deall • Arweinwyr strategol yn adnabod strategaethau lle mae pawb ar ei ennill
Gwerthoedd, ymddiriedaeth a chyfranogiad partneriaid	• Cymorth i wneud diffyg cydbwysedd strwythurol canfyddedig yn gyfartal, er mwyn meithrin ymddiriedaeth a sicrhau ymgysylltiad partneriaid • Gwrando ar, a chynnwys pob partner wrth wneud penderfyniadau • Cynnwys gwerthoedd craidd pob sector wrth gynllunio a gweithredu • Gwella perthnasoedd gwaith presennol
Rhannu gwybodaeth, dealltwriaeth a chyfathrebu	• Casglu, dehongli a defnyddio data a thystiolaeth ar y cyd, a rhannu arferion • Data ar angen yn llywio'r ddarpariaeth a setiau data cyffredin wedi’u nodi a'u defnyddio • Cyfathrebu dwyffordd rheolaidd

Dinasyddion wedi ymgysylltu, yn enwedig y rhai mewn tlodi	• Dinasyddion wedi ymgysylltu, yn enwedig y rhai mewn tlodi
Gweithgareddau a rheoli	• Prosesau a strwythurau wedi'u cynllunio fel bod y canlyniadau dymunol yn cael eu cyflawni • Bod yn glir ynghylch cyfrifoldebau partneriaid ar gyfer gweithgareddau penodol • Proses rheoli perfformiad ystyrlon sydd wedi'i theilwra
Adnoddau a staffio	• Mae modelau ariannu cynaliadwy ar waith • Mae gan gydweithio strwythur rheoli pwrpasol ac mae parhad o ran staff • Arbenigedd a chapasiti o ran gwerthuso • Datblygu'r gweithlu'n barhaus ac ar y cyd • Mae cymorth ar gael ar gyfer dulliau cyllid a rennir

5. Canlyniadau: Ymatebion o arolygon a chyfweliadau i ddatganiadau sy'n deillio o nodweddion cydweithio effeithiol.

Canfuwyd y dystiolaeth fwyaf cyson o gydweithio effeithiol o fewn y partneriaethau eu hunain, yn enwedig ar lefel weithredol – cyfathrebu effeithiol, perthnasoedd gwaith cryf wedi'u hadeiladu ar ymddiriedaeth a pharch, a pharodrwydd i gydweithio i wneud gwahaniaeth go iawn.

Mae'r ymatebion yn rhoi darlun cymysg ar draws y rhan fwyaf o nodweddion cydweithio effeithiol. Gall ymrwymiad strategol cryf symleiddio cydweithio rhwng ac o fewn sefydliadau, ond pan nad yw yno, mae adnoddau sylweddol yn cael eu gwario i geisio meithrin yr ymrwymiad hwnnw i nodau ac adnoddau a rennir.

Nododd llawer o ymatebwyr ddiffyg seilwaith fel rhwystr – anawsterau wrth rannu data, cyllid tymor byr, rheoli perfformiad di-fudd, ac adnoddau cyfyngedig.

Mae angen i weithio ar y cyd â phartneriaid fod yn seiliedig ar ymrwymiad cryf i gydweithio o fewn ein sefydliadau ein hunain. Mae ein canfyddiadau'n awgrymu bod lle i wella o fewn sefydliadau o ran neilltuo adnoddau digonol a chefnogi datblygu'r sgiliau angenrheidiol, yn ogystal â sefydlu cyllidebau cyfun.

Dangosir crynodeb o'r ymatebion wedi'u mapio yn erbyn prif benawdau nodweddion cydweithio effeithiol isod. Mae crynodeb llawn o'r ymatebion i'w weld yn Atodiad A.

Prif benawdau	Sgôr	Yr hyn sy'n gweithio'n dda/ddim cystal
Cefnogaeth strategol a nodau a rennir	Oren	• Rhai partneriaid wedi ymrwymo'n fawr; eraill wedi'u cyfyngu gan adnoddau neu flaenoriaethau sefydliadol sy'n newid. • Mae gan rai partneriaethau ganlyniadau cyffredin a rennir (e.e., tystiolaeth o "sefyllfaoedd lle mae pawb ar ei ennill" ac amcanion a rennir). Eraill yn aneglur ("ddim yn siŵr a ydym ni i gyd yn glir ynglŷn â chyfeiriad").
Gwerthoedd, ymddiriedaeth a chyfranogiad partneriaid	Gwyrdd	• Mae'r rhan fwyaf o bartneriaethau'n nodi ymddiriedaeth a pharch rhwng aelodau, gan adeiladu ar berthnasoedd presennol a rhannu parodrwydd i gydweithio.
Rhannu gwybodaeth, dealltwriaeth a chyfathrebu	Oren Gwyrdd	• Ymddengys bod mynediad at ddata/tystiolaeth a'r defnydd ohonynt yn anghyson. Yn aml, caiff arbenigedd gwerthuso ei gomisiynu o'r tu allan i'r bartneriaeth. • Mae cyfathrebu dwyffordd rheolaidd yn amlwg.
Dinasyddion wedi ymgysylltu, yn enwedig y rhai mewn tlodi	Oren	• Mae cyfranogiad y rhai sydd â phrofiad bywyd yn anghyson iawn, yn aml yn ad hoc, ac yn ddibynnol ar gefnogaeth cyfryngwyr trydydd sector.
Gweithgareddau a rheoli	Coch Oren	• Tystiolaeth gyfyngedig o olrhain perfformiad strwythuredig; canolbwyntio ar allbynnau nid canlyniadau. • Mae gan rai strwythurau sy'n gysylltiedig ag amcanion clir; mae eglurder neu addasrwydd yn brin mewn eraill.
Adnoddau a staffio	Coch	• Rhan fwyaf o lawer o'r cylchoedd ariannu yn rhai tymor byr, yn seiliedig ar grantiau. • Awydd am gyllidebau wedi'u cronni ond rhwystrau sylweddol wedi'u nodi. • Prin yw'r enghreifftiau o hyfforddiant neu ddatblygu'r gweithlu cydgysylltiedig.

6. Dadansoddi'r canfyddiadau

(a) Cysondeb canfyddiadau

Gwnaethom ddadansoddi data meintiol yr arolwg, y sylwadau testun rhydd, a chanfyddiadau'r cyfweliadau i weld ble roedd pobl yn cytuno (cydgyfeiriad) a ble roedd eu barn yn wahanol (dargyfeiriad). Roedd y rhan fwyaf o nodweddion cydweithio rhyng-sectorol effeithiol yn arddangos cytundeb cryf ar draws y gwahanol fathau o ddata. Fodd bynnag, roedd rhai gwahaniaethau. Yn yr achosion hynny, roedd yr arolwg meintiol yn awgrymu fod nodwedd yn ei lle'n fwy cyson nag a awgrymodd y sylwadau ansoddol a'r cyfweliadau. Digwyddodd hyn ar gyfer pynciau fel cael cynllun corfforaethol sy'n cynnwys cydweithio, cynnwys pobl â phrofiad bywyd a'u teuluoedd, a chael mynediad at arbenigedd gwerthuso.

Gall y rhesymau dros y safbwyntiau gwahanol hyn gynnwys:

Samplu: Gall pobl sy'n cwblhau cwestiynau graddio fod yn fwy cyfarwydd â phrosesau ffurfiol a rhoi sgoriau mwy cadarnhaol na'r rhai sy'n cynnig enghreifftiau naratif.

Fframio rhagfarn: Gall cwestiwn uniongyrchol ("Oes gennych chi X?") beri unigolyn i roi tic mewn modd optimistaidd, tra bod cwestiynau naratif yn ennyn myfyrdod mwy cynnil neu feirniadol.

Amrywiad rhwng partneriaethau: Mae'n amlwg bod gan rai meysydd adnoddau neu strwythur gwell nag eraill. Mae cyfartaleddau meintiol yn lliniaru hyn.

Rhagfarn gadarnhaol wrth raddio: Gall ymatebwyr nodi bod rhywbeth yn fwy digonol nag ydyw mewn gwirionedd wrth raddio o'i gymharu â disgrifio rhwystrau ymarferol.

(b) Crynodeb o'r canfyddiadau yn seiliedig ar y cwestiynau yn yr arolwg a'r cyfweliadau *yn cynnwys dyfyniadau uniongyrchol gan ymatebwyr, strwythurau a threfniadaeth partneriaethau*

Strwythurau partneriaeth a sefydlu

Datblygodd llawer o bartneriaethau o **anghenion lleol cydnabyddedig** (e.e. tlodi bwyd, chwaraeon a gweithgarwch corfforol, cymorth/atal cynnar).

Cafodd eraill **eu cyflwyno'n genedlaethol** (e.e., gwaith rhanbarthol Chwaraeon Cymru).

Mae busnesau newydd effeithiol yn aml wedi'u meithrin ar **rwydweithiau presennol**, perthnasoedd dibynadwy, ac amcanion cyffredin.

Arweinyddiaeth a ffyrdd o weithio

'Nid yn unig y mae arweinyddiaeth yn bwysig, mae'n hanfodol. Gallwch fuddsoddi llawer o arian ond os nad oes ymdrech na dealltwriaeth o'ch sefyllfa ddelfrydol, ni fyddwch chi'n llwyddo. Dyma'r peth pwysicaf wrth ddechrau arni'.

Nodwyd arweinyddiaeth dda gan dryloywder, rhyddfrydoli, a gwneud penderfyniadau yn gyfunol.

Cydgysylltu’n Well, Canlyniadau Gwell

Dywedodd pobl wrthym eu bod yn gwerthfawrogi arweinwyr sy'n cymryd yr amser i ddeall realitïau darparu gwasanaethau, ac yn creu amgylchedd lle mae staff yn teimlo eu bod yn rhan o'r gwaith ac yn cymryd rhan. Pan fydd arweinyddiaeth yn absennol, yn gysylltiad â'r timau o'u cwmpas neu ddim digon o adnoddau, mae hyn yn creu rhwystrau i gydweithio'n effeithiol. Mae'n bwysig cael y bobl iawn wrth y bwrdd yn gynnar yn y broses gydweithredol, ac mae gan arweinwyr effeithiol rôl allweddol i'w chwarae.

Data, gwerthusiad a thystiolaeth

'Mae yna rwystrau bob amser o ran rhannu gwybodaeth ac mewn gwirionedd mae'n hawdd iawn pan fydd gennych chi ganiatâd gan y teulu rydych chi'n gweithio gyda nhw, felly fe wnaethom sicrhau bod hynny yn ein polisi i ddechrau'.

'Nid yw'n hawdd dod o hyd i bethau….cronfa ddata sy'n dangos ble mae'r angen mwyaf'.

Daethom o hyd i enghreifftiau cadarnhaol o ddefnyddio gwerthuso allanol, llyfrgelloedd data strwythuredig, a chyd-adrodd. Clywsom hefyd nifer o straeon am rwystredigaethau gyda sylfeini data anghydnaws a diffyg capasiti gwerthuso mewnol.

Rhoddwyd pwyslais sylweddol ar wneud i'r gwerthuso fod yn ystyrlon ac wedi'i gynllunio i nodi effaith a galluogi dysgu ar y cyd, nid dim ond cyfrif niferoedd

Cynnwys profiad bywyd

'Rydym yn holi am yr hyn a aeth yn dda, a’r hyn nad aeth cystal. Dydyn ni ddim eisiau ei wneud ar eu rhan, mae'n rhaid ei wneud gyda nhw ac rydyn ni'n gwneud hynny'n glir o'r dechrau'.

Clywsom gydnabyddiaeth gadarn o bwysigrwydd adeiladu ymddiriedaeth a defnyddio sefydliadau cymunedol presennol i gyrraedd teuluoedd.

Ymddengys bod lefelau amrywiol o ymgorffori profiad byw: mae rhai partneriaethau yn adrodd ar ddefnyddio partneriaethau cyngor sifil, eraill yn defnyddio dulliau ymgysylltu â ieuenctid.

Mae galwadau am fwy o ymgysylltu systematig, barhaus yn hytrach na ymgynghori achlysurol at bwrpas penodol.

Adnoddau a chyllid

'Mae gennym ni ddigon o ran cyllid fel swm, ond nid oes gennym ni ddigon o safbwynt sefydlogrwydd. Heb wybod a fydd y cyllid ar gael y flwyddyn nesaf neu'r flwyddyn wedyn, dydw i ddim yn gallu cynllunio.'

Mae ariannu byr-dymor parhaol yn tanseilio sefydlogrwydd a chynllunio hirdymor. Mae'n creu nifer uchel o staff sy'n newid ac yn colli arbenigedd, ac mae diffyg dilyniant arwain yn atal cydlyniad strategol cyson a gweledigaeth gyffredin.

Hyd yn oed lle roedd arian ar gyfer sawl blwyddyn ar gael, roedd yn aml wedi'i neilltuo ar gyfer dibenion eraill yn hytrach na hatal.

7. Casgliadau

Felly, pa gasgliadau allwn ni eu llunio ynghylch yr hyn y mae hyn yn ei olygu i sut yr ydym yn cydweithio yng Nghymru?

Mae cydweithio'n gweithio orau pan fo perthnasoedd a pharhad i'w cael.

Mae ymddiriedaeth, arweinyddiaeth gytbwys, cydleoli a staff cyson yn cael eu nodi dro ar ôl tro yn sylfaen gwaith partneriaeth effeithiol.

Gall ansefydlogrwydd o ran cyllido danseilio cydweithio.

Mae grantiau tymor byr, cylchoedd ariannu blwyddyn, a chontractau ansicr yn creu trosiant uchel, yn atal cynllunio strategol ac yn achosi diffygiad.

Mae data, gwerthusiad a gwybodaeth a rennir yn cael eu gwerthfawrogi ond nid ydynt bob amser yn hygyrch.

Mae partneriaid eisiau platfform a rennir defnyddiadwy a chyfoes ar gyfer rhannu data, enghreifftiau o dystiolaeth, ac arfer wedi'i werthuso. Mae'r offer cyfredol yn anghyson ac yn aml yn cael eu dyblygu.

Gellid gwerthfawrogi rôl y trydydd sector mewn cydweithio yn fwy cyson. o Yn aml, mae sefydliadau cymunedol yn gweithredu fel y bont i brofiad bywyd, ond weithiau cânt eu trin fel "partner dewis olaf".

Mae cyfraniad profiad bywyd yn haeddu dull mwy systematig.

Mae ymgysylltu i'w gael, yn aml drwy sefydliadau rheng flaen, ond yn aml mae'n ad-hoc yn hytrach nag yn systematig neu'n cael adnoddau.

Mae arweinyddiaeth a diwylliant yr un mor bwysig â strwythur.

Mae arweinwyr sy'n rhannu awdurdod, sy'n deall gwir natur y rheng flaen, ac sy'n cefnogi gweithio traws-sector yn sbarduno gwelliannau. Mae mentrau o'r brig i lawr nad ydynt yn cyd-fynd â chyd-destunau lleol yn creu drwgdeimlad.

Mae datrysiadau ymarferol, lleol i'w cael ond nid ydynt yn llwyddo i ehangu.

Mae enghreifftiau o arferion da (e.e. paneli ledled y sir, ymatebion bwyd cydgysylltiedig, ymgysylltiad seiliedig ar chwaraeon) yn dangos effaith; mae rhwystrau o ran ehangu yn cynnwys cyllid, blaenoriaethau gwahanol a chymhlethdod llywodraethu.

Rydym wedi datblygu cyfres o argymhellion sy'n anelu at gael gwared ar rai o'r rhwystrau yr ydym wedi clywed amdanynt a chefnogi ymdrechion y rhai sy'n gweithio mewn partneriaethau cydweithredol ledled Cymru. Mae'r argymhellion hyn i'w cael yn adran 2 (tudalen 4) o'r ddogfen hon.

Ymchwil a gynhaliwyd yn 2025.

Am ragor o wybodaeth, cysylltwch â PHW.Determinants@wales.nhs.uk

8. Atodiad

Atodiad A

Mae'r tabl isod yn dangos crynodeb llawn o ymatebion ein harolwg a'n cyfweliadau, wedi'u mapio yn erbyn prif benawdau nodweddion cydweithredu effeithiol.

O fewn partneriaethau tlodi ffurfiol		
Cwestiwn 1. Ffyrdd o weithio ac arweinyddiaeth		
Nodwedd	**Sgôr**	**Tystiolaeth o ddata**
Cyd-ddealltwriaeth o nodau	**Rhannol**	Mae gan rai partneriaethau ganlyniadau cyffredin a rennir (e.e., tystiolaeth o "sefyllfaoedd lle mae pawb ar ei ennill" ac amcanion a rennir). Eraill yn aneglur ("ddim yn siŵr a ydym ni i gyd yn glir ynglŷn â chyfeiriad").
Deellir blaenoriaethau a gwrthdaro polisi gwahanol	**Rhannol**	Cydnabyddiaeth o wrthdaro polisi (blaenoriaethau ariannu'r sector cyhoeddus o'i gymharu â'r trydydd sector) a'r angen i'w llywio; ychydig iawn o brosesau strwythuredig i'w datrys.
Cydnabyddir amrywiaeth diwylliannau sefydliadol	**Rhannol**	Cydnabyddiaeth o gylchoedd gwaith ac arddulliau gweithio sectorau gwahanol; nodwyd gwrthdaro diwylliannol achlysurol, yn enwedig gyda chyrff cenedlaethol.
Adlewyrchir gwerthoedd craidd pob sector	**Rhannol**	Rhai enghreifftiau (chwaraeon ar gyfer gwydnwch; arbenigedd gwerthuso iechyd y cyhoedd). Dim tystiolaeth systemig bod gwerthoedd wedi'u gwreiddio ar draws yr holl waith.
Ymddiriedaeth a llais cyfartal	**Yn bresennol (ond yn fregus)**	Mae llawer yn crybwyll triniaeth gyfartal mewn cyfarfodydd, ymddiriedaeth, a pharch ar y ddwy ochr; risgiau wedi'u nodi pan fydd arweinwyr yn newid neu bartneriaid yn ymddieithrio.
Ymrwymiad strategol gan bob partner	**Rhannol**	Rhai partneriaid wedi ymrwymo'n fawr; eraill wedi'u cyfyngu gan adnoddau neu flaenoriaethau sefydliadol sy'n newid.
Cyfrifoldebau partneriaid yn glir	**Rhannol**	Mae enghreifftiau o gyfrifoldebau a neilltuwyd; nodwyd rhywfaint o ansicrwydd mewn partneriaethau rhanbarthol.
Gwrandewir ar bob partner a chaiff pob un ei gynnwys	**Yn bresennol (yn y rhan fwyaf o achosion)**	Soniwyd dro ar ôl tro am gynhwysiant a rhannu agored.
Cyfathrebu dwyffordd rheolaidd	**Yn bresennol**	Cyfarfodydd rheolaidd, wedi'u trefnu'n dda; diweddariadau'n cael eu rhannu drwy e-bost hyd yn oed os nad ydynt yn uniongyrchol berthnasol.

Strategaethau lle mae pawb ar ei ennill wedi'u nodi	**Rhannol**	Mae rhai yn crybwyll "sefyllfaoedd lle mae pawb ar ei ennill" yn benodol; nid yw eraill yn nodi budd i'r ddwy ochr yn ffurfiol.
Diwylliant dysgu a gwerthuso	**Rhannol**	Mae rhannu arferion da i'w gael; mae'r gallu i werthuso yn amrywio'n fawr; mae rhai profiadau gwerthuso o ansawdd gwael.
Arweinwyr yn hwyluso cydweithio	**Rhannol**	Enghreifftiau cryf o alluogi arweinyddiaeth; hefyd achosion o arweinwyr absennol neu ddatgysylltiedig.

C2 Sefydlu'r bartneriaeth		
Nodwedd	**Sgôr**	**Tystiolaeth o ddata**
Wedi'i meithrin ar berthnasoedd presennol	**Yn bresennol**	Tyfodd llawer o bartneriaethau o gysylltiadau Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus presennol, perthnasoedd yn y gymuned, neu brosiectau blaenorol.
Strwythurau wedi'u cynllunio ar gyfer canlyniadau	**Rhannol**	Mae gan rai strwythurau sy'n gysylltiedig ag amcanion clir; mae eglurder neu addasrwydd yn brin mewn eraill.

C3 Data a Gerthuso		
Nodwedd	**Sgôr**	**Tystiolaeth o ddata**
Data ar anghenion y boblogaeth yn llywio'r ddarpariaeth	**Rhannol**	Mae rhai'n defnyddio llyfrau gwaith data, asesiadau o anghenion; mae eraill yn crybwyll diffyg data a rennir neu systemau anghydnaws.
Mynediad at arbenigedd gwerthuso	**Rhannol**	Arbenigwyr iechyd y cyhoedd ac arbenigwyr gwerthuso wedi'u comisiynu mewn rhai meysydd; nid oes gan eraill ddim o gwbl.
Rheoli perfformiad ystyrlon	**Absennol - gwan**	Tystiolaeth gyfyngedig o olrhain perfformiad strwythuredig; canolbwyntio ar allbynnau nid canlyniadau.

C4 Profiad Bywyd		
Nodwedd	**Sgôr**	**Tystiolaeth o ddata**
Ymgysylltiad plant/teuluoedd	**Rhannol**	Cyfranogiad drwy gyfryngwyr yn bennaf (e.e. Cyngor ar Bopeth, cyswllt â theuluoedd); anghyson ac yn aml yn ad-hoc.

C5 Adnoddau		
Nodwedd	**Sgôr**	**Tystiolaeth o ddata**
Modelau ariannu cynaliadwy	**Absennol**	Rhan fwyaf o lawer o'r cylchoedd ariannu yn rhai tymor byr, yn seiliedig ar grantiau.
Strwythur rheoli pwrpasol gyda pharhad	**Rhannol**	Mae gan rai meysydd dimau sefydlog; mae eraill yn dibynnu ar gontractau dros dro.
Cymorth ar gyfer dulliau cyllid a rennir	**Absennol - gwan**	Awydd am gyllidebau wedi'u cronni ond rhwystrau sylweddol wedi'u nodi.
Datblygu/hyfforddi'r gweithlu ar y cyd	**Rhannol**	Mae hyfforddiant ar y cyd yn digwydd mewn rhai partneriaethau ond nid yw'n amlwg iawn.

O fewn sefydliadau unigol

C6 Arweinwyr sefydliadol		
Nodwedd	**Sgôr**	**Tystiolaeth o ddata**
Arweinwyr yn annog cydweithio	**Rhannol**	Mae rhai arweinwyr yn modelu ymddygiad cydweithredol; nid yw eraill yn ei flaenoriaethu.

C7 Mecanweithiau Cydweithredol		
Nodwedd	**Sgôr**	**Tystiolaeth o ddata**
Nodau yn cyd-fynd â materion busnes craidd	**Yn bresennol**	Mae amcanion y rhan fwyaf o bartneriaethau yn cyd-fynd â chenadaethau'r sefydliadau sy'n aelodau.
Cydweithio'n cwmpasu polisi a chyflawni	**Rhannol**	Rhai enghreifftiau da (strategaethau ar y cyd a phrosiectau cyflawni); sylw anghyson.
Y cynllun corfforaethol yn cyfeirio at waith ar y cyd	**Absennol - gwan**	Ychydig iawn o sôn am gyllido/cyflenwi ar y cyd mewn cynlluniau corfforaethol.
Staff yn barod i dderbyn gwaith rhyngasiantaethol	**Yn bresennol**	Awydd cryf am weithio mewn partneriaeth ar lefel weithredol.

C8 Hyfforddiant a Datblygu		
Nodwedd	**Sgôr**	**Tystiolaeth o ddata**
Sgiliau ar gyfer gweithio mewn partneriaeth wedi'u cefnogi	**Rhannol**	Mae cyfleoedd hyfforddi yn amrywio; mae rhai meysydd yn dibynnu ar ddysgu drwy wneud.

Atodiad B

Rhestr o dimau/cyrff sy'n cyfrannu:

Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan
Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro
Plant yng nghymru
Cyngor ar Bopeth Cymru
Cartrefi Cymunedol Cymru
Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg
Cyngor Sir y Fflint
Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol
Ty'r Melin
Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Gwasanaeth Arian a Phensiynau
ymdeithas Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Benfro
Cyngor Sir Powys
Cyhoedd Iechyd Cymru
Gofal Cymdeithasol Cymru
Chwaraeon Cymru
Cyngor Abertawe
Conffedersiwn GIG Cymru
Rhwydwaith Cyngor Cenedlaethol Llywodraeth Cymru
Adran Llywodraeth Cymru ar Ddiwygio Tlodi a Chefnogi Teuluoedd
Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
World Health Organization (Venice Office)